

Відякіна К. Р.

3 курс, факультет авіаційних та космічних систем,
НТУУ «КПІ»

Науковий керівник:

Ларченко М.Л., к.політ.н.,
доцент кафедри соціології НТУУ «КПІ»

Використання популізму в політиці як чинник зародження соціально-політичних конфліктів

Зміст такого політичного феномену, як популізм, можна інтерпретувати досить широко. Так, під ним зазвичай розуміють історично сформований перехідний тип політичної свідомості; науковий термін, що використовується для позначення різних соціально-політичних рухів та ідеологій, в основі яких лежить апеляція до широких народних мас; політичну діяльність, засновану на маніпулюванні популярними в народі цінностями та очікуваннями [1].

У даній роботі популізм розглядається як політична технологія, щопридатна не тільки для діяльності окремих політичних лідерів, а й для системи влади в цілому.

Деякі українські політологи (зокрема, Д.І.Видрін) розглядають популізм як універсальний набір антитехнологій, таких як презумпція істинності простих рішень, презумпція значимості малих, але конкретних справ, лестощі охлократії, ідеологічне клішування тощо [2].

Небезпека популізму полягає в тому, що він робить можливим прихід до влади політичних лідерів, які в подальшій політичній діяльності обирають авторитарний стиль керівництва.

Термін "популізм" походить від латинського слова «populus» - народ. У російській мові в XIX столітті з'явилося запозичене з французької слово «популярний», де «populaire» є синонімом латинського «popularis» і означає «народний, звичайний в народі, улюблений ним» [3]. Отже, популізм можна етимологічно пояснити як народну популярність, що досягається завдяки обіцянкам змінити життя на краще. Популярність не має негативного змісту. Більш того, її

завоювання в певних сферах діяльності (наприклад, у сфері публічної політики), є необхідною умовою підтримки високого реноме. Однак, популярність досягається різними методами. Основними популістськими методами є: використання примітивних гучних гасел, що добре сприймаються натовпом, гра на "очікуваннях" народу, апеляція до простоти і зрозумілості пропонованих заходів, пріоритет простих рішень складних проблем, прямий контакт між лідерами і масами без посередництва політичних інститутів, спекуляція на вірі людей у швидкі та легкі шляхи виходу з кризи, виступ від імені простої людини, переорієнтація гніву і образ людей на діючі інститути влади та правлячу еліту, використання невирішеності найбільш актуальних на даний момент соціальних проблем з метою отримання статусу «борця за народні інтереси». Отже, як можна побачити, популізм апелює до буденної свідомості мас, що характеризується спрощеністю уявлень про суспільне життя, безпосередністю та емоційністю сприйняття, максималізмом, а також тяжінням до сильної особистості.

Та, не дивлячись на широкі можливості для маніпулювання громадською думкою, застосування популізму несе в собі ряд серйозних ризиків: виголошення численних порожніх обіцянок, що ніколи не будуть виконані, підриває довіру населення до інститутів влади та їхнього права на управління державою, обумовлює зниження громадянської активності, відчуження людей від влади. Фактично, популізм лише імітує народну підтримку, насправді виступаючи знаряддям для зведення політичних рахунків з опонентами. Все перераховане виступає об'єктивним чинником зародження соціально-політичних конфліктів, які майже ніколи не закінчуються мирно та спокійно. Тому необхідні дієві заходи його протидії, що передбачають становлення повноцінних механізмів народовладдя, утвердження стабільних демократичних норм, цінностей та традицій.

Список використаних джерел:

1. Бурдьє П. Соціологія політики: Пер. з фр. / Упоряд., заг. ред. і передм. Н.А.Шматко. - М.: Socio-Logos, 2003. - С. 117.
2. Jonsescu G., Gellner E. Introduction. - In: Populism: Its Meanings and National Characteristics. - L., 1999. - P.163.

3. Клайн Е. Самовизначення націй: створення чи небезпечна забава? // Суспільні науки і сучасність, 2007. №2. С.163-164.